

Posudek na disertační práci Mgr. Veroniky Matějkové

Téma: Teoretické, praktické a výzkumné aspekty katechetické práce s dospělými v kontextu Církve československé husitské

Disertační práce Mgr. Veroniky Matějkové má 350 stran a je rozdělena do třech kapitol. Jim je předřazen úvod, kde autorka zasazuje své bádání do církevního i akademického kontextu CČSH, rozlišuje dvě základní oblasti vzdělávání, formální a neformální, a ve vztahu k nim definuje cíl své práce, kterým je „odborně představit hlavní teoretické, praktické a výzkumné aspekty katechetické práce CČSH s dospělými v jejich kompaktním církevně-společenském vývoji (1920-2018) a přispět tak ke zpracování velmi zásadního, ale dnes v odborném bádání jen okrajově zastoupeného tématu katecheze dospělých v CČS(H)“ píše o své motivaci, staví svou práci do kontextu stávajícího bádání, definuje svůj cíl, který spatřuje v představení originality a aktuálnosti této specifické teologie (s. 8-9) a popisuje svou metodologii, kontextuální analýzu textů“ (s. 18-19). Dále zde detailně popisuje svou metodologii.

První kapitola se soustředí na měnící se společenský kontext, v němž CČSH působí. Na jedné straně slibuje, že tento kontext a filosofické rámce, které ho církvi pomáhaly uchopit, bude sledovat v proměnách od roku 1920 do roku 2018 (což by vydalo na samostatnou disertaci), na straně druhé prakticky zúží kapitolu na tři současné problémy a jejich analýzu: chápání naší doby jako post-faktické, přecházející od modernismu k postmodernismu a od sekularizace k post-sekularizaci, která ovšem nepřestává zároveň nést sekulární a sekularizační rysy. Autorka tuto poměrně krátkou kapitolu uzavírá s tím, že dobrá analýza „vědeckých“ a „celospolečenských“ kontextů pomáhá v aktualizaci církevního učení a praxe, včetně katecheze dospělých (viz s. 33).

Druhá, podstatně rozsáhlejší, kapitola představuje hlavní tělo práce. Soustředí se na katechezi dospělých v CČS(H) a na její proměny v letech 1920- 2018. Kapitola je strukturovaná podle historických období, vymezených sněmy CCS, později CČSH: 1920-31; 1932-48; 1948-50; 1951-56; 1957-61; 1962-81; 1981-1994; 1994-2014. Každá část sleduje jak významné krize a celospolečenské změny, tak vnitřní proměny církve. Hlavní pozornost je ale věnována katechetickým dokumentům z těchto období a formálním i neformálním katechetickým aktivitám církve. Kapitola má vynikající poznámkový aparát, který zahrnuje odkazy k doposud nepublikovaným archivním materiálům, církevním periodikům,

odborným i populárním časopisům a knihám. Autorka v této kapitole nabízí detailní mapy jednotlivých období, a její kontextuální analýza navíc přináší vhledy do důvodů, které podmiňovaly proměny katechetické praxe.

Třetí kapitola je postavena na vlastním empirickém výzkumu autorky, konkrétně, na anonymním dotazníkovém šetření z roku 2018, které je zaměřeno na současný stav katechetické práce s dospělými v CČSH. Mezi pět výzkumných otázek patří: (i) jak duchovní vnímají katechezi; (ii) jaké pro ni používají materiály; (iii) s kým při ní spolupracují; (iv) proč k nim dospělí zájemci o katechezi přicházejí; a (v) jaké jsou nejčastější oblasti zájmu těchto přicházejících. Autorka uvádí: „Cílem této části bádání je zpřesnit informace praxe CČSH a podat věrohodný obraz o stavu katecheze v současné CČSH“ (s.279). Otázkou je, zda tento nárok není příliš veliký. Její výzkum stojí na pomezí kvantitativní metodologie (dotazník) a kvalitativní metodologie (doplňující otázky). 51 odevzdaných dotazníků, sama později komentuje spíše jako „výzkumnou sondu“ (s.287), tedy přiklání se ke kvalitativnímu výzkumu, jejíž výsledek se snaží procentuálně analyzovat, ale je si vědoma, že přinejmenším poslední dvě otázky „mají spíše povahu orientační“ (s.288). Tuto svou sondu pak autorka zdařilým způsobem propojuje s dalšími církevními texty zabývajícími se obdobnou tematikou a výročními zprávami církevních vzdělávacích institucí, které v oblasti působí. Autorka se zabývá rovněž zkoumáním archivních materiálů grémií CČSH, které nesly a nesou odpovědnost za vzdělávání dospělých.

V závěru své práce Veronika Matějková nejprve shrnuje přínos jednotlivých kapitol, a pak nabízí svých osm tezí, které, podle ní, mohou čtenáři pomoci pochopit komplexní kontexty, v nichž se v katecheze dospělých v CČSH rozvíjela nebo upadala, nahlédnout její současný stav a napomoci k přípravám IX. Řádného sněmu CČSH v roce 2024, který by se znovu měl katechezí dospělých zabývat.

Práce je opatřena velmi bohatým poznámkovým aparátem, jmenným rejstříkem a 38 stránkovou bibliografií, čtyřmi tabulkami a přílohou zahrnující text anonymního dotazníku.

Nejsilnější stránky práce představuje jednak velice poctivá a detailní kontextuální analýza vývoje katecheze dospělých v CČSH a dále její vlastní hodnocení proměn, a za pomoci znalostí současných nároků a metod na vzdělávání dospělých rovněž v jiných oblastech Evropy, její vlastní doporučení ohledně oblastí, které by si v novém kontextu, který ve své první kapitole popisuje, zasloužily navou pozornost.

Závěr: Přes dvě drobné kritické připomínky zmíněné výše, práce je velmi kvalitní a splňuje všechny nároky kladené na disertaci v oblasti teologie. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a na jejím základě doporučuji, aby byl Mgr. Veronice Matějkové udělen doktorský titul.

Jako otázky k obhajobě navrhuji:

1. Jak se, podle Vás, do vývoje katecheze dospělých v CČS(H) promítly pozitivní i negativní ekumenické vztahy? Její vymezení se vůči katolicismu a posléze pravoslaví, sdílení Husovy bohoslovecké fakulty s CČE, kontakty s evangelikálními křesťany (např. přes Prof. Jiřinu Kubíkovou), setkání s letničními a charismatickými hnutími, a rovněž postupné začlenění CČSH do ekumenických struktur? Jak zlepšení vztahů s římskokatolickou církví, ke kterému postupně docházelo a dochází (např. uznání křtu, společná práce v husovské komisi, návštěva papeže Františka u příležitosti husovských oslav)?
2. Válka a dlouhé roky útlaku komunistickým režimem negativně poznamenaly možnosti formálního vzdělávání dospělých v CČS(H). Měly tyto těžké časy zkoušek, podle Vás, také nějaký pozitivní vliv na neformální vzdělávání, ze kterého je možné dodnes čerpat? Pokud ano, jaký?
3. Současná doba, která je v našem zeměpisném prostoru zároveň post-sekulární a zároveň nově sekulární je charakteristická přesunem zájmu nejen od institučního náboženství a dogmat (což prožívaly již první generace CČS), ale částečně i od vzdělávání směrem ke spiritualitě. Jak, podle Vás, může katecheze dospělých dobře na tento posun reagovat, aby přicházející neodrazovala a zároveň, aby na vzdělávání úplně nerezignovala?

V Mariánských Lázních, 17. listopadu 2023

Prof. Ivana Noble, PhD.